

Mitja Borko

Pobuda za Plečnikov parlament

V soboto 5 .9. 2026 so člani ŽGS IN ŽPS na duhovni obnovi v Zgornji Radovni potrdili predloge treh pobud, (1) pobude za preimenovanje Eipprove ulice, (2) pobude za Avenijo Jožeta Plečnika in (3) pobude za nov slovenski parlament - katedralo svobode - slovensko Akropolo, po idejnem načrtu (1947) arhitekta Jožeta Plečnika. Tokrat na kratko o drugi pobudi, pobudi za postavitev Plečnikovega parlamenta.

Arhitekt Jože Plečnik je arhitekt svetovnega slovesa. Rodil se je 23. 1. 1872 v ljubljanskem Gradišču, na mestu nekdanjega Foruma v rimski Emoni, kjer je stala prva krščanska bazilika v Ljubljani. Živel in ustvarjal je v Trnovem, kjer je v svoji hiši umrl 7. 1. 1957. Slovencem in še zlasti nam Trnovčanom Plečnika res ni treba posebej predstavljati.

Mest, ki bi jih zaznamoval en sam umetnik s svojim genijem, ni veliko. Plečnikova Ljubljana je danes v svetu podobno uveljavljen pojem, kot sta uveljavljena Gaudijeva Barcelona in Palladijeva Vicenza. Brez Plečnika bi bila Ljubljana le eno od tisočih evropskih mest, tako pa je monumentalna, a hkrati v vsem ohranja človeško merilo. Glavno mesto Slovenije je tudi zaradi mnogoterih del Jožeta Plečnika urbanistična in arhitekturna celostna umetnina.

Še neuresničen Plečnikov projekt pa je slovenski parlament (1947) – katedrala svobode – simbol slovenske državnosti – slovenska Akropola, ki naj postane simbol vsega naroda. Plečnik je izdelal načrt zgradbe parlamenta z monumentalno osnovo in stožčasto kupolo, ter z osrednjim, 120 metrov visokim stožcem, pročelje zgradbe pa bi merilo 50 metrov.

Originalna maketa Katedrale svobode je eden najbolj ikoničnih predmetov iz Plečnikove zbirke, ki jo danes hranijo v Plečnikovi hiši na Karunovi 4, v okviru Muzeja in galerij mesta Ljubljane.

Načrti in maketa sta bila navdih za mnoge umetniške interpretacije, za slovenski kovanec (Miljenko Licul) in znamke. Stožčasti parlament in voda sta navdihnila tudi projekt za beneški bienale.

Postavitev Plečnikovega parlament bi bila simbolni začetek nove državnosti slovenskega naroda, čustveni naboj ob postavitvi parlamenta pa bi bil primerljiv s čustvi, ki so nas prevevala ob osamosvojitvi Slovenije. Srca, samozavest in ponos Slovencev bi tedaj zrasla do neba!

Projekt Plečnikovega parlament je tako prestižen, da bi o njem veljalo odločati tudi na referendumu. Čeprav smo majhen narod, Slovenci zmoremo veliko, vsekakor zmoremo uresničiti tudi projekt Plečnikovega parlamenta. Projekt bi gotovo podprli in zanj zbrali potrebna sredstva.

Pobudo za postavitev Plečnikovega parlamenta smo 17. 9. 2026 iz trnovske župnije posredovali Ministrstvu za kulturo, ki naj bi bilo nosilec in koordinator projekta. V pobudi so navedena vsa dosedanja prizadevanja za postavitev Plečnikovega parlamenta, zlasti delo društva Gallus Bartholomaeus, kot tudi predlog arhitekta prof. Janeza Suhadolca iz leta 2014 za umestitev Plečnikovega parlamenta znotraj kareja med Slovensko, Čopovo in Wolfovo ulico.

Zato ob projektu Plečnikovega parlamenta – slovenske Akropole, v skladu z modrostjo filozofije I Ching »Vse stvari bivajo tam zgoraj, čas je le sredstvo za uresničitev mogočega«, verjamem, da bo prej ko slej zagotovo uresničen!

Oznanila

Predzadnji koledarski mesec je zadnji mesec cerkvenega leta, ki se začne z adventom. Mesec november je rezerviran za razmišljanje o naši zemeljski končnosti. Prvi dan – praznični dan – bo letos na nedeljo, ki je spomin na vstajenje od mrtvih 1. novembra. Vsi svetniki so naš pogled v nebesa, v naš končni in večni cilj. Vsi naj bi želeli, da bi prišli k Gospodu. On nam je pokazal, kam gre naša pot: smrt, sodba, nebesa. Lahko pa si človek svobodno izbere tudi pekel, če odklanja Boga in njegove ponudbe. Kaj so nebesa? Nebesa so območje tistega, ki presega vse. Nebesa presegajo svet. Strokovno rečemo, nebesa so transcendenca, absolutno. Že v Stari zavezi so razumeli, da nebo in zemlja ne moreta obseči Boga. Nova zaveza pa pravi: to, kar je "zgoraj", je utelešeno v usmiljenju, v dobroti, v ponižnosti, v potrpežljivosti ... Te vrednote ali božanske kreposti so na zemlji utelešene v ljubezenski službi bližnjemu in so delež na Kristusovem življenju:"Iščite to, kar je zgoraj, kjer je Kristus." Kristjanu je Jezus tisti zgoraj. V njem so utelešena nebesa. "Nebesa so tam, kjer je Gospod, ki je vstal in odšel v nebo" (Apd 1,11). Gospod je hkrati navzoč v svetu in v vesolju (vnebohod). Biti v nebesih je biti zedinjen s Kristusom. Jezus je že uresničil preobraženje človeštva in vesolja, ki nosi ime nebes. To je za enkrat še zastrto. Pot v nebesa so torej: Jezusova smrt (in naša smrt), pot v predpekel, njegovo vstajenje (tudi naše vstajenje) in vnebohod (naš odhod v nebesa).

Vice so proces očiščevanja, v katerem človek raste k dopolnjenju. Je usmerjen v Boga in ki je umrl v stanju milosti, a je še pred kaznijo za greh. Vice so proces, v katerem duša opravlja pokoro za neopravljeno pokoro v času svojega življenja. Muke in bolečine v vicah imajo oporo v milosti. Ko je očiščevalni proces končan, duša doseže popolnost. V njej ni več ničesar, kar bi oviralo gledanje Boga.

Pekel je ljudski izraz za nedoseženo občestvo z Bogom in za njene kazenske posege, ki potekajo iz dokončnega osebnega odklona od Boga. Kazenske posledice pekla so v smeri trpljenja: "Moja muka je misel, da nisem usklajen ..." (G. Ungaretti). Človekovo življenje ogroža resnična možnost večnega propada. Človek more svobodno razpolagati s seboj. Podaritev sebe Bogu lahko svobodno odkloni, ker jo odklanja tudi v teku zemeljskega življenja. Kristus potrjuje to možnost, ki kaže, kaj človeka čaka, če se v pomanjkanju ljubezni, po kateri bo sojen, napuhnjeno in zakrknjeno zapre vase.

7. november ob 7. uri – župnijsko romanje na Trsat in ogled Reke.
10. november ob 19. uri – priprava na krst.
15. november – obletnice krstov ob 10. uri.
16. november ob 19. uri – seja Župnijskega pastoralnega sveta.
25. november ob 19. uri – Svet veroučne šole.
27. november ob 19. uri – seja Župnijskega gospodarskega sveta.
28. november od 10. - 13. ure – izdelava adventnih venčkov na vrtu.
29. november – začetek adventnega časa, blagoslov venčkov.
30. november – devetdnevnica pred praznikom Brezmadežne.

Letnik 39, št. 3, izdaja Župnija Ljubljana Trnovo,
lektoriral Srečko Rutar, odgovarja msgr. Tone Kompare, župnik
Tel.: 041 220 001; e-pošta: janez.krstnik@rkc.si; www.trnovo.info

Župnija Ljubljana Trnovo
november 2026

ŽUPNIJA LOMI KRUH

Dominik Ceglar

Župnijsko romanje vabi

7. novembra bo naša župnija romala na Hrvaško, v svetišče na Trsatu. Razlog, da bomo letos romali prav tja, je naš sožupljan Jakob Podlogar. Kot novinec v redu Frančiškovih mlajših bratov svoje prvo leto uvajanja preživlja prav na Trsatu. Imamo torej veliko milost, da imamo v župniji redovnega novinca in da nam bo to veliko Marijino svetišče lahko bolj podrobno predstavil kar on sam.

Nekaj zgodovine. Svetišče Matere Božje na Trsatu je eno najpomembnejših marijanskih romarskih središč na Hrvaškem in najstarejše hrvaško marijansko svetišče. Po izročilu se je na planoti, na kateri danes stoji frančiškanski samostan, 10. maja 1291 pojavila nazareška hišica Svete družine. Iz Nazareta naj bi jo prenesli sami angeli. Na trsatski planoti je ostala tri leta, do leta 1294, nato pa so jo angeli prenesli v Loreto. Na mestu, kjer je ta hišica nekdaj stala, je bilo zgrajeno svetišče.

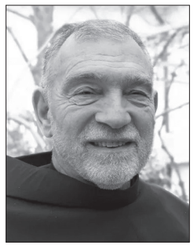
Ta legenda ima tudi zgodovinsko osnovo. Konec trinajstega stoletja je Zahod zaznamovala izguba Svete dežele. Med begom so križarji na Zahod prenesli dragocene relikvije, ki bi jim sicer lahko grozilo uničenje. Med njimi je bila tudi nazareška hišica, ki je svoje poslednje pribežališče našla v Loretu. Zaradi izgube nazareške hiše je papež Urban V. leta 1367 trsatskemu ljudstvu podaril podobo Marije z Detetom, ki jo danes častimo kot Trsatsko Mater Božjo.

Današnje svetišče je tesno povezano z redom manjših bratov. Leta 1453 je knez Martin Frankopan začel graditi novo cerkev in samostan za frančiškane. Ti od svoje naselitve na Trsatu leta 1468 ostajajo varuhi svetišča vse do danes.

Naša pot se bo začela pred trnovsko cerkvijo. Ob 7.00 se bomo vkrcali na avtobus in se odpeljali proti Trsatu. Tja bomo prišli okoli 9.15. Tam nas bo sprejel frančiškanski novinec in naš sožupljan Jakob, ki nam bo predstavil trsatsko svetišče. Po ogledu svetišča bo sledila sveta maša ob 10.00.

Po ogledu trsatske cerkve bo čas za kosilo. Ko se bomo nasitili in napojili, bomo krenili proti centru Reke. Sprehodili se bomo po mestnem središču in si ogledali nekatere mestne znamenitosti, kot so promenada Korzo, mestni stolp ter katedrala sv. Vida. Po vodenem ogledu sledi čas za samostojen ogled mesta.

Ob 17.00 se bomo ponovno vkrcali na avtobus, ki nas bo peljal domov. Prihod je predviden okoli osme ure.

p. Pavle Jakop

Kdo smo duhovniki danes? Kaj nas najbolj zaznamuje?

Kaj nam Bog sporoča po tem? Kaj lahko naredimo?

Smo duhovniki v Cerkvi, ki ji je odpadel cesarski prah, v Cerkvi, ki se je morala odreči določenim privilegijem in bonitetam v družbi, a jih še zelo pogreša, pa tudi v Cerkvi, ki težko daje prednost preroštvu pred institucijo in se stežka premika k Abrahamovi veri, ki je »proti upanju upal in veroval!«

Smo duhovniki v času Cerkve, ki jo zaznamuje pomanjkanje duhovnih poklicev in usihanje števila vernikov v naših cerkvah; usihanje števila veroukarjev, usihanje števila cerkvenih porok in pogrebov …

Če nas Bog kljub našim mnogim molitvam ne usliši – kaj nam hoče Gospod s tem povedati? Kakšno znamenje časa nam s tem daje?

Smo duhovniki, ki se nas včasih zaradi tega loteva pastoralno malodušje in postajamo bolj serviserji za zakramente, s katerimi drsimo v ritualizem, sicer pa se pridružujemo dežurnim jamrovcem nad konkretno družbo, politiko, ekonomijo, kulturo …

Smo duhovniki z visoko teološko govorico, ki je pa ljudje ne razumejo, ker nima eksistencialnega, pa tudi ne širšega življenjskega pomena, zato gredo naše besede velikokrat »preko glav«.

Smo duhovniki v ekstremno polarizirani družbi, h čemur tudi naša Cerkev včasih prispeva; v družbi, kjer je veliko prikritega sovraštva, v Cerkvi pa tudi veliko prikritega fundamentalizma, zaostrovanja pogojev za prejemanje »naših« duhovnih dobrin, moraliziranja…

Smo duhovniki v Cerkvi, kjer je včasih pomanjkanje prijateljstva, veliko pa samodarovanja in samozadostne neodvisnosti, pa tudi posameznih dram osamljenosti in ohromelosti duhovnikov, ki kličejo po sočutju.

Smo duhovniki, ki premalo pridemo naproti tistim, ki so »iz-ločeni« iz Cerkve, ker ne živijo na način, ki bi bil v skladu z njenim naukom: to so zunajzakonske skupnosti, poročeni ločenci, sobivajoči homoseksualci. To so vsi tisti, ki niso kos vsem cerkvenim predpisom in pogojem. A Jezus hoče vse, tudi cestninarje in nečistnice. Kolikokrat ljubezen nastopi pred zakonitostjo in rešuje človeško stisko, kjer zakonitost ostaja brez moči. Pred Bogom ne šteje zgolj pravilnost in pravičnost, ampak dobrota. Dobrota je vstopnica v srca ljudi, pa tudi v njihove domove. Vemo, da vera ljubezni ne more nadosmestiti, četudi bi bila še tako močna (prim.1Kor 13,2). Vera brez ljubezni povzroča notranjo razklanost in nezadovoljstvo.

Smo duhovniki z zakopanimi talenti laikov in še ne zmoremo smelosti Mojzesa, ko je na predlog svojega tasta delil svoje služenje ljudem z izbranimi pomočniki (prim. 2Mz 18, 13-27). Ne upamo si temeljito poseči v samo strukturo in koncept pastorale in v novo razumevanje Cerkve, s čimer bi obrnili trend laikov: od »zahtevati od Cerkve« – k »biti Cerkev«.

Smo duhovniki, ki smo ostali brez avtoritete (tudi moralne) zaradi mnogih škandalov, zgrešenih ekonomskih naložb, »obglavljenih škofij« … pa tudi zaradi siceršnje krize avtoritete v zahodni družbi.

Smo duhovniki, ki pristajamo na usihanje karitativnosti v Cerkvi: marsikje se zapirajo župnijske Karitas, zapirajo se hiše za samopomoč zasvojencem, njene službe se profesionalizirajo, škofje se uradno ne odzivajo na družbene nepravičnosti, na problematiko migrantov, ni jasne opredelitve proti genocidu in političnim špekulacijam oblasti …

Smo tudi duhovniki – dediči duhovnikov kulturnikov, pisateljev, pesnikov, skladateljev, slikarjev, osvojiteljev gorskih vrhov in učiteljev kmetovanja in čebelerjenja, dediči duhovnikov – narodnih prebuditeljev in voditeljev, dediči svetih pastirjev in mučencev, dediči Cerkve, iz katere sta narod in jezik rastla in preživela, Cerkve, iz katere so se rojevale naše šege in prazniki, arhitektura in tisočere pobožnosti … Smo duhovniki, ki kreativno ohranjamo to dediščino naših »očetov«.

Seveda smo tudi duhovniki, ki danes rešujemo z Noetovo barko v tem sodobnem potopu, ki iščemo stoto ovco in jo nosimo ranjeno na svojih ramenih, ki na poti v Jeriho pobiramo ranjence, padle med sodobne razbojnike. Duhovniki, ki ne zlomimo nalomljenega trsa in ne ugašamo tlečega stenja, preprečujemo pa kamenjanje grešnikov in včasih jočemo nad tem našim »Jeruzalemom«, ki ne prepozna milosti božjega obiskanja, a vseeno upamo proti upanju. Smo tudi duhovniki, ki sejemo in sadimo v to našo slovensko zemljo, pa čeprav vemo, kako so na njej zavzeti dužurni sejalci ljuljke!

Kaj nam Bog sporoča po vsem tem, kaj naj storimo?

Vsi poznamo Petrovo ozdravitev hromega (Apd 3, 1-10)

Hromi se je sprijaznil s svojo situacijo in utrujeno steguje roko za milodar – gre za vdanost v usodo in malodušje! Peter pa hromega opazi in mu pogleda v oči! To je prvi pogoj za pastoralni čudež: toplo in pozorno srečanje s človekom – opaziti ga in mu pogledati v oči. Vsak čudež se začne z izkazovanjem zanimanja za pravo stisko drugega: »Poglej v naju!« Tako se vrača človeku izgubljeno dostojanstvo: »Zavedam se, da si več kot iztegnjena roka in tvoja hromost«.

Krščanstvo je nekaj več, ni le odpravljanje revščine, ni v srebru in zlatu, ampak skrb za celotnega človeka, da se znova postavi na lastne noge: »Prijel ga je za roko in dvignil!«. Pomembno je, morda danes bolj kot kdajkoli prej, da človeka pripravimo, da znotraj začne hoditi, poskakovati, plesati in hvaliti Boga – »in vse ljudstvo je videlo, kako hodi in hvalilo Boga«.

Lahko bi rekli, da nam ta dogodek ponuja PASTORALNI PRIROČNIK, kako danes pristopati k ljudem, kako danes spremeniti način oznanjevanja, približevanja k ljudem, kako jim vračati dostojanstvo. Podobno je ravnal Jezus:s krvotočno ženo – hoče se osebno srečati z njo, hoče ji pogledati v oči; podobno pri Zaheju, Samarijanki, prešuštnici, Mateju…

Jezus noče, da hodimo za njim zaradi čudežev, ampak zaradi osebnega odnosa z njim; ne da iščemo le milost in koristi, ampak zaradi osebno srečanje!

Potrebujemo torej Cerkev, ne le kot kanonično urejeno strukturo z neštevilnimi organizacijami, komisijami, sveti, načrtovanji, analizami in programi, ampak prvenstveno kot občestvo odnosov, ki so na neki način že sami po sebi zakramentalni.

Svojstven odgovor nam daje poročilo o pomnožitvi kruha (Mr 6, 30-44). Ta odlomek nam predstavlja Jezusov odgovor na pomanjkanje sredstev za preživetje, simbolno pa tudi o pomanjkanju pomoči za pastoralno delo: Apostoli ugotovijo, da še zdaleč nimajo dovolj »hrane« za veliko množico, ki je hodila za Jezusom. Jezusu predlagajo, naj jo odpusti. Jezus pa odgovori: »Dajte jim vi jesti!« Dajte jim, kar imate in kar zmorete in to vaše bom pomnožil, da bo dovolj za vse. To je odgovor na našo maloštevilčnost, ostarelost in prezaposlenost – to je odgovor na naših pet hlebčkov in 2 ribici.

Prva Cerkev je vložila veliko napora v to, kako predstaviti Božjo podobo, ikono Boga. Danes bi bil ta napor v smislu približevanja vsem pozabljenim, tudi nevidnim revežem in trpečim, ki v kravati pobirajo iz smetnjakov, do tistih, ki nimajo pravice glasu, do tistih, ki so spoznali drugačno podobo Boga – oznajevanje in dialog nista ločena!

Tu naj omenim še pomanjkanje ikone veselega Boga in veselega občestva v naših župnijah. Najlepša ikona Boga in prikazovanje božje lepote pa je gotovo liturgija in prav tu imamo še veliko še neizkoriščenih možnosti, ki jih lahko uresničimo ob sodelovanju/pomoči laikov.

Papež Leon pravi, »da upanje evangelija potopimo v vode sveta« . To pomeni, da moramo duhovniki ljudi veliko poslušati, da bi poznali njihovo življenje in govorico in bili potem sposobni spregovoriti v njihovo življenje z njihovim besednjakom.

Za pravo komunikacijo Cerkve s celotno družbo se bo potrebno razorožiti predsodkov in zamer, razorožiti mišljenje in besede, razorožite se tudi prikritega fundamentalizma in nestrpnosti – šele tako lahko sodelujemo pri ustvarjanju dobre kulture brez teh prikritih vojn.

»Biti Cerkev, ki vedno išče mir, ki vedno išče ljubezen do bližjega, ki vedno išče bližino, predvsem do tistih, ki trpijo« (papež Leon).

Papež Leon pravi glede naše avtoritete: »Rimska Cerkev predseduje ljubezni in njena prava avtoriteta je Kristusova ljubezen« . Pripoved o učencih v Emavs nam nakazuje nekaj možnih vidikov, kako je moč premagati krizo avtoritete: Jezus najprej prisluhne, potem razlaga SP – kjer gre za avtoriteto razuma (modrosti) in ogrevanje srca. Jezus hodi z učencema, ki sta razočarana in nezaupljiva. Čeprav gresta v napačno smer, ju Jezus ne zadržuje in ne zapira poti. Hodi z njima, vstopa v njun dom, deli kruh. Tako se jima približa, da ga povabita, naj ostane in potem prepoznata svojo pravo pot.

Ta pripoved nam kaže, kako se približati ljudem in se z njimi podati na pot, četudi je napačna. Vstopiti moramo v njihove strahove, biti moramo pretreseni ob njihovih razočaranjih, pozorni do njihovih vprašanj, dvomov iti v njihovo zgubljenost. Danes pogosto govorimo o splavu, evtanaziji, o homoseksualcih, o odvisnikih …, a preden lahko nastopimo z avtoriteto Kristusa, moramo dati avtoriteto njihovim izkušnjam. Morali bomo vstopiti v njihove domove, sprejeti njihovo gostoljubnost, se naučiti njihovega jezika, deliti/lomiti z njimi kruh in sprejeti od njih to, kar nam podarijo.

Morda ob vsem naštetim lahko rečemo, da je Cerkev na poti v današnjo Jeriho padla med razbojnike, ki so jo oropali in ranili. Pa ne samo Cerkev, tudi civilno družbo, tudi današnje človeštvo. Naj nam Usmiljeni Samarijan – Kristus pomaga vstati in mi, njegovi duhovniki, mu moramo pomagajmo pri tem delu!

»Naj nas smrt najde žive!« (Don Tonino Belo)